

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 228.779 van 16 oktober 2014
in de zaak A. 213.954/IX-8510**

In zake: Raf VAN STYVOORT
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Hilde Minnen
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Ballaarstraat 69-71 bus 5
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de VZW ONDERWIJSINRICHTINGEN ZUSTERS DER
CHRISTELIJKE SCHOLEN ZUID-KEMPEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Jean Hendrickx
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 8 oktober 2014, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van de vzw onderwijsinrichtingen Zusters der Christelijke Scholen Zuid-Kempen van 23 september 2014 tot toekenning van een oriënteringsattest C aan Raf Van Styvoort.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 16 oktober 2014, om 10.00 uur.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Hilde Minnen, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Christophe Vangeel, die *loco* advocaat Jean Hendrickx verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoeker start aan het Kardinaal Van Roey-instituut te Vorselaar het schooljaar 2013-2014 als leerling in het eerste jaar van de derde graad in de richting wetenschappen - wiskunde; na twee weken stapt hij over naar de richting techniek - wetenschappen.

Hij volgde het schooljaar ervoor in een andere school het tweede jaar van de tweede graad industriële wetenschappen.

3.2. Op het einde van het schooljaar behaalt verzoeker een algemeen jaartotaal van 63% met één jaartekort voor wiskunde – 37% – en kent de deliberende klassenraad 5TW aan verzoeker een oriënteringsattest C toe.

Overleg resulteert in een nieuwe samenkomst van de klassenraad, die echter op 27 juni 2014 het C-attest handhaaft.

Op 3 juli 2014 stelt verzoeker bezwaar in bij de beroepscommissie, die het bezwaar onderzoekt op 20 augustus 2014 en vervolgens adviseert om de delibererende klassenraad niet opnieuw samen te roepen.

Dezelfde dag nog beslist het schoolbestuur evenwel om toch de klassenraad te vragen de beslissing te heroverwegen.

Op 26 augustus 2014 beraadt de klassenraad zich ten derde male over het al dan niet slagen van verzoeker; hij handhaaft het C-attest.

De Raad van State beveelt bij arrest nr. 228.406 van 18 september 2014 de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van de delibererende klassenraad 5TW van het Kardinaal Van Roey-instituut te Vorselaar van 27 augustus 2014, om aan Raf Van Styvoort een oriënteringsattest C toe te kennen.

3.3. Gegeven de inwerkingtreding, op 1 september 2014, van wijzigingen aan de administratieve beroepsprocedure in de Codex Secundair Onderwijs wordt de procedure op het punt waar ze volgens voormeld schorsingsarrest fout lijkt te zijn gelopen hernomen door een beroepscommissie overeenkomstig artikel 123/10 en volgende van de Codex.

3.4. Op 23 september 2014 beslist de beroepscommissie, verzoeker en zijn ouders en raadvrouw gehoord, om het C-attest te handhaven.

IV. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

4. Krachtens artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende

noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat minstens één ernstig middel wordt aangevoerd dat de nietigverklaring van de akte of het reglement *prima facie* kan verantwoorden en dat een uiterst dringende noodzakelijkheid voorhanden is die onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de gewone vordering tot schorsing.

V. Uiterst dringende noodzakelijkheid

5. Verzoeker stelt terecht, aangezien het schooljaar intussen reeds een aanvang heeft genomen, dat de procedure tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid het enige rechtsmiddel is dat een tijdige en afdoende bescherming kan bieden voor zijn in het geding zijnde belangen.

VI. Ernst van de middelen

A. Vooraf

6. Verzoeker voert drie middelen aan. In het eerste middel betoogt hij, samengevat, dat de beroepscommissie ten onrechte tot een C-attest heeft besloten aan de hand van de voorliggende resultaten. In het tweede en het derde middel klaagt verzoeker een gebrekkige remediëring aan en een volgens hem ten onrechte geweigerd ‘herexamen’. In die middelen argumenteert verzoeker met andere woorden dat de momenteel voorliggende resultaten niet representatief zouden zijn. Naar de eisen van de logica onderzoekt de Raad bijgevolg eerst het tweede en het derde middel. Zo blijken zou dat de commissie uitgaat van niet representatieve resultaten, is een onderzoek van de op zulke resultaten gesteunde motivering immers voorbarig en is een dergelijke evaluatiebeslissing *ipso facto* ondeugdelijk gemotiveerd.

B. Tweede middel

Uiteenzetting

7. Het tweede middel is ontleend aan de schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 ‘betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen’ en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, inzonderheid van het motiveringsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel:

“Doordat verwerende partij uitdrukkelijk melding maakt van een afsprakennota omtrent de vastgestelde dyslexie bij verzoeker.

Doordat de beroepscommissie kennis had van het verslag van diagnostisch onderzoek.

Terwijl verwerende partij zich niet gehouden heeft aan de afsprakennota die aan verzoekende partij werd overhandigd.

Terwijl 15 minuten extra tijd bij elk proefwerk en in een ruimte waar tal van andere leerlingen toegang toe hebben, geen tegemoetkoming vormt ten aanzien van de leerstoornis waaraan Raf lijdt.

Zodat het vaststaat dat de school tijdens het schooljaar geen maatregelen heeft genomen teneinde de slaagkansen van Raf te verhogen; dat hem geen remediëring werd aangeboden op maat van een dyslexie- en mogelijks dyscalculie-patiënt.

Zodat de bestreden beslissing van de beroepscommissie onvoldoende, minstens onjuist, gemotiveerd is, niet evenredig en kennelijk onredelijk is.”

Volgens verzoeker is aan de afsprakennota geen gevolg gegeven. In redelijkheid mag van de school verwacht worden dat rekening wordt gehouden met zijn leerstoornis. Met het vermoeden van dyscalculie is nooit rekening gehouden.

De verwerende partij erkent dat er mogelijke storing kon zijn van andere leerlingen in de ruimte waar verzoeker de proefwerken aflegde.

Beoordeling

8. In het schorsingsarrest nr. 228.406 van 18 september 2014 heeft verzoeker deze grief ook aangevoerd. De Raad maakt zich ook voor de huidige vordering zijn toen geformuleerde overwegingen eigen:

“19. Verzoeker klaagt een motiveringsgebrek aan omdat door de klassenraad niet is geantwoord op zijn grief inzake falende begeleiding.

In zijn algemeenheid kan het betoog niet worden bijgevalen.

Zoals de Raad van State immers al in tal van arresten heeft overwogen is het, in beginsel, één zaak of een leerling bewezen heeft de van hem verlangde kennis en kunde te bezitten, een andere, als hij die kennis en kunde niet blijkt te bezitten, wie daarvoor de schuld draagt. Deze laatste kan diegene zijn die hem op het examen heeft voorbereid door bij die voorbereiding in gebreke te blijven.

Zelfs indien een leerling de school terecht zou verwijten niet in de passende begeleidingsmaatregelen te hebben voorzien – hetzij voor dyslexie, hetzij voor vermoedelijke dyscalculie – of ze niet te hebben toegepast of aangepast, dan kan dat hoogstens betekenen dat de school schuld of mede schuld draagt aan het minder gunstige eindresultaat van die leerling, maar kan zulks dit eindresultaat niet meer zo beïnvloeden dat het gunstiger wordt, laat staan dat een A-attest moet worden toegekend.

Daargelaten bijgevolg de vraag of het argument betreffende de tekortgeschoten begeleiding in zijn algemeenheid in feite juist is, faalt het in rechte. Hieruit volgt dan weer, dat verzoeker zonder belang erbij lijkt, dat de delibererende klassenraad op dit bezwaar niet geantwoord heeft.

In zoverre is het middel niet ernstig, bij gebrek aan belang.

20. Om uitzondering te genieten op dit beginsel dat falende begeleiding inroepen geen nuttig rechtsmiddel is omdat dit hoogstens een (mede)-schuldige aanwijst maar niet vermag de punten beter te maken dan ze uiteindelijk zijn, is vereist dat verzoeker in staat is om, met de nodige precisie, aan te tonen dat de school tekortgeschoten is in welbepaalde vooraf gemaakte afspraken, waarbij dat feilen daarenboven in een rechtstreeks oorzakelijk verband gebracht moet kunnen worden met de wettigheid van de door hem bestreden beslissing.

De enige zulke zogenaamde sticordimaatregel die verzoeker expliciet ter sprake brengt in zijn verzoekschrift, is de extra tijd bij het afleggen van zijn examen wiskunde. Uit het verslag van de hoorzitting voor de beroepscommissie blijkt dat de ouders van verzoeker deze grief ook daar reeds hadden aangekaart.

Noch in het advies van de beroepscommissie, noch in de beslissing van het schoolbestuur, noch in de eindbeslissing van de delibererende klassenraad kan de Raad van State op het eerste gezicht enig antwoord terugvinden op deze grief. Niettemin is het niet ondenkbaar, in de veronderstelling dat deze grief terecht zou zijn, dat verzoeker andere en betere resultaten zou hebben gehaald op het examen wiskunde indien het wel overeenkomstig de gemaakte afspraken was afgenomen. Verzoeker had dus een antwoord moeten krijgen op deze grief.”

9. De beroepscommissie heeft voor een antwoord gezorgd, zo lijkt, waar zij in de motivering van de bestreden beslissing noteert:

“Eveneens is er voor elk proefwerk 15 minuten meer tijd voorzien. Dit is een regel die we voor alle dyslexie-leerlingen inbouwen in de school. De opmerking dat die tijd onvoldoende toegestaan werd, kunnen we niet beamen. Met de kerstproefwerken zat Raf in een klaslokaal, in een beperkte groep en kon hij ongestoord verderwerken. Tijdens de juniproefwerken zat Raf voor het examen wiskunde op 11/06 in een grote zaal. Het proefwerk vond plaats van 8:30u tot 10:10u. Hier kon hij ongestoord verder werken want om 10:10u komt er in die refter niemand plaatsnemen. Tijdens het proefwerk wiskunde van 16/06 zat hij in diezelfde zaal. Op dat moment hadden alle leerlingen van onze school proefwerken en gaan ze na het proefwerk ook thuis studeren. Hier wil ik wijzen op mogelijke storing van enkele leerlingen uit de 1B-klas die zijn binnengekomen. Van een lawaai-erige refter waar leerlingen hun boterhammen komen opeten, kunnen we echter niet spreken.”

Dit antwoord wordt door verzoeker in het middel niet ontmoet, zo lijkt. Hij noemt ze weliswaar in de toelichting bij het middel “onvoldoende efficiënt”. Dat ontkracht niet dat de maatregel zo was afgesproken én dat ze is nageleefd.

10. In de nota met opmerkingen legt de verwerende partij over de “mogelijke storing” uit dat het één enkel proefwerk betreft en dat inderdaad enkele leerlingen tijdens dat ene proefwerk in de refter bleven eten, maar dat de toezichthoudende leerkracht deze leerlingen heeft laten plaatsnemen achteraan in de zaal en dat de storing bijgevolg uitermate miniem en te verwaarlozen was.

In de huidige stand van de procedure acht de Raad deze uitleg plausibel.

11. Verzoeker maakt nog gewag van een “vermoeden” van dyscalculie en testen waarvan de resultaten nog maar onlangs bekend zijn. Geen concreet afgesproken sticordi-maatregelen dus. Noch een weerlegging, zo lijkt, van het antwoord van de commissie dat deze problematiek pas op het oudercontact in juni werd vernomen en dat er geen begeleiding gebeurt op grond van vermoedens

terwijl uit de diagnose daarenboven blijkt dat er onvoldoende elementen zijn om te besluiten tot een specifieke rekenstoornis.

Verzoeker betoogt ook dat de afsprakennota niet is nageleefd, maar laat na ook maar één andere geconcretiseerde afspraak te vermelden die niet nageleefd zou zijn geweest. Dit is vooralsnog een niet onderbouwde vrijblijvende bewering.

12. Het tweede middel is niet ernstig.

C. Derde middel

Uiteenzetting

13. Het derde middel is geput uit de schending van de artikelen 2 en 3 van de formele-motiveringswet van 29 juli 1991 en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, inzonderheid van het redelijkheidsbeginsel:

“Doordat verwerende partij aan Raf niet heeft toegestaan om een herexamen af te leggen.

Terwijl verzoekende partij er bij de verwerende partij heeft op aangedrongen om een herexamen te mogen afleggen.

Terwijl verwerende partij van zijn kant 3 kansen heeft gekregen om het C-attest te motiveren, te weten bij de initiële beslissing tot toekenning ervan, bij de eerste interne beroepscommissie en bij de zitting van de beroepscommissie en hij van de leerling verwacht dat 1 kans volstaat.

Terwijl andere leerlingen wel de mogelijkheid hadden om een herexamen af te leggen.

Zodat het vaststaat dat de bestreden beslissing onvoldoende gemotiveerd is, genomen is in strijd met het gelijkheidsbeginsel en kennelijk onredelijk is.”

Volgens verzoeker blijkt uit de bestreden beslissing niet dat de beroepscommissie de bijkomende proef overwogen heeft, “minstens wordt hiervan op geen enkele manier melding gemaakt”.

Beoordeling

14. De Raad van State leest, in tegenstelling tot verzoeker, in de motivering van de bestreden beslissing dat de beroepscommissie wel heeft stilge staan, zo lijkt, bij de mogelijkheid om bijkomende proeven op te leggen en dit heeft afgewezen om de volgende reden:

“Emotionele problemen wegens relatiebreuk en vraag naar bijkomende proef

De ouders hebben ook opgeworpen dat Raf zware emoties moest verwerken toen zijn vriendin de relatie stopzette begin mei. De ouders of Raf hebben op dat moment de school niet geïnformeerd. Vanuit het oudercontact in juni hebben we dit element beslist in overweging genomen. We merken evenwel op dat er geen causaal verband is vast te stellen tussen de studieresultaten van de verschillende vakken en de emotionele toestand van Raf. De afspiegeling van de emotionele pech op de studieresultaten is niet merkbaar zoals de ouders beweren.

Het heeft er bijgevolg niet toe geleid om Raf een bijkomende proef te geven ondanks bovenstaand gegeven. Rekening houdend met de APR3 die zegt onder welke omstandigheden een bijkomende proef dient gegeven te worden, beschikte de school over de nodige gegevens t.t.z. een schoolverloop van 10 maanden waarin er geen heilkracht of ziekte of gemiste proefwerken waren; er duiken omwille van bijzondere omstandigheden ook niet plots tekorten op. Integendeel, het regelmatige schoolparcours van Raf bood de school ruim voldoende gegevens om een beslissing uit te spreken in juni.”

15. In zoverre mist het middel feitelijke grondslag.

16. Aan de Raad ontsnapt voorts in de huidige stand van de procedure het verband tussen de door de decreetgever aan verzoeker verleende verhaalmogelijkheid in de school, die ertoe kan leiden dat inderdaad tot drie maal toe over zijn resultaten gedelibereerd wordt, en het al dan niet toestaan van bijkomende proeven – die verzoeker ten onrechte als “herexamen” ziet, wat ten overvloede illustreert dat hij de draagwijdte van die proeven lijkt te miskennen.

17. In de toelichting bij het middel meldt verzoeker zonder de minste precisering dat andere leerlingen wel de mogelijkheid hadden om een herexamen af te leggen. Hoe die niet onderbouwde bewering een schending van de forme-

le-motiveringsplicht aantoon, of een schending van het redelijkheidsbeginsel, wordt niet uitgewerkt. Betrokken op het gelijkheidsbeginsel is deze grief op het eerste gezicht niet ontvankelijk wegens obscuriteit (*exceptio obscuri libelli*).

18. Het derde middel is niet ernstig.

D. Eerste middel

Uiteenzetting

19. Een eerste middel is genomen uit:

“• de schending van de artikelen 5 § 5, 38, 1° en 57 van het [...] Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2002 betreffende de organisatie van het Voltijds Secundair Onderwijs (Organisatiebesluit)

• de schending van de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen en de Codex Secundair Onderwijs

• de schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur inzonderheid van het motiveringsbeginsel, redelijkheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel

Doordat verzoekende partij voor de beroepscommissie had opgeworpen dat zijn prestaties niet globaal beoordeeld werden maar dat de beslissing tot toekenning van het C-attest uitsluitend gebaseerd is op een onvoldoende voor het vak wiskunde.

Doordat de beslissing van de beroepscommissie dd. 23 september 2014 tot handhaving van het C-attest zeer duidelijk onvoldoende rekening heeft gehouden met de globale resultaten van de andere vakken dan wiskunde; dat de beroepscommissie op een gekunstelde wijze heeft getracht om wiskundige inzichten terug te vinden in de andere richting georiënteerde vakken waarvoor Raf wel geslaagd is.

Terwijl de artikelen in het Organisatiebesluit stellen dat het met vrucht beëindigen van leerjaren van het voltijds secundair onderwijs niet noodzakelijk gebonden is aan het slagen voor afzonderlijke toetsen, examens of proeven over een deel of het geheel van de vorming.

En terwijl de beroepscommissie deze opgeworpen grief onvoldoende beantwoordde in haar motivering van de beslissing tot handhaving van het C-attest dd. 23 september 2014; dat de beroepscommissie in de motivatie bij de bestreden beslissing zelfs zo ver gaat dat haar eigen advies op het oorspronkelijke rapport wordt tegen[ge]sproken en dat geen rekening werd gehouden met het vermoeden van dyscalculie (en de resultaten van het onderzoek);

Zodat de bestreden beslissing is genomen in strijd met het redelijkheid – en het evenredigheidsbeginsel.
Zodat voormelde grief onvoldoende weerlegd, is gebleven.”

Verzoeker licht nog toe bij het middel dat hij goede tot zeer goede resultaten behaalt gedurende het gehele schooljaar, met een globaal jaartotaal van 63% en dat er een duidelijke positieve tendens is vast te stellen. Het C-attest is dan ook enkel gesteund op de onvoldoende voor het vak wiskunde.

Dat hij voornamelijk fouten maakt bij rekenvragen van fysica en toegepaste chemie moet blijken uit een foutenanalyse die echter niet is bijgevoegd. Voor zover de fouten inderdaad vooral rekenfouten betreft, merkt verzoeker op dat dit niet zo merkwaardig is. Hij verwijst naar het bijgevoegde resultaat van het diagnostisch onderzoek, waaruit zou blijken dat hij onvoldoende fouten maakt om tot de diagnose dyscalculie te besluiten maar waarbij er wel degelijk een probleem wordt gedetecteerd. Zo wordt vastgesteld dat hij zeer slecht scoort voor de zogenaamde procedurele rekentaken (P-taken) waarbij wordt nagegaan of hij de basisbewerkingen +, - en x vlot kan toepassen:

“Niet toevallig merkt de beroepscommissie in de bestreden beslissing op: ‘Raf maakt heel eenvoudige rekenfouten bij het berekenen van bv. formele ladingen en oxidatiegetallen: $6 - 7 = -1$ waar Raf gewoon ‘1’ schreef.’ Uit de onderzoeksresultaten bleek net dat dit inderdaad het probleem is van Raf, hetgeen wijst op een vorm van dyscalculie, zij het onvoldoende om de diagnose te stellen. Verwerende partij was op de hoogte van het vermoeden van dyscalculie (hetgeen expliciet vermeld wordt in de bestreden beslissing) maar heeft hiermee geen rekening gehouden bij de analyse van de resultaten die kennelijk door de school werd uitgevoerd (op een ogenblik dat de school overigens reeds kennis had van de resultaten van het neuro-linguistisch onderzoek). Dat de beroepscommissie die net in de bestreden beslissing verwijst naar een element dat uit dit onderzoek naar voren is gekomen, en hierop onder meer de beslissing tot handhaving van het C-attest steunt, maakt deze beslissing onvoldoende gemotiveerd.”

De bestreden beslissing is ook tegenstrijdig door vervolgens de richting farmaceutisch technisch assistent aan te raden, een wetenschappelijke richting bij uitstek.

Bovendien besluit de beroepscommissie dat verzoeker de leerplandoelstellingen voor fysica en toegepaste chemie wel heeft bereikt. Zodoende blijft er slechts één onvoldoende over voor het vak wiskunde waarop de verwerende partij het C-attest handhaaft. De verwerende partij dient overeenkomstig de door haarzelf opgeworpen richtlijnen van het APR na te gaan of een leerling de leerplandoelstellingen heeft bereikt, zonder zich blind te staren op één vak. De slaagkansen die een leerling zou hebben in het zesde jaar kunnen hierbij in overweging genomen worden maar mogen uiteraard niet de voornaamste beweegredenen zijn; ze zijn zelfs hypothetisch.

Verzoeker wijst er nog op dat hij zich niet ten volle kon inzetten voor het eindexamen wegens de plotse beëindiging van zijn relatie door zijn vriendin. Op die manier was hij minstens zwaar verhinderd om de positieve evolutie van het tweede semester ook naar het examen van wiskunde voort te zetten.

Beoordeling

20. De Raad van State herinnert eraan dat hij als wettigheidsrechter noch de verbetering van examens mag overdoen noch, op zicht van de behaalde goede en minder goede resultaten, zich een eigen oordeel mag vormen over het al dan niet slagen van een leerling. Dat is geenszins de taak van de Raad van State: hij mag zijn eigen opvattingen daarover niet substitueren aan die van de beroepscommissie. Hij mag enkel nagaan of die commissie, binnen de grenzen van haar beoordelingsvrijheid, regelmatig tot haar beslissing kon komen.

21. Ingevolge de hervormingsbevoegdheid waarover de beroepscommissie beschikt lijkt op grond van de formele-motiveringsplicht niet van haar verwacht te worden dat zij expliciteert om welke redenen zij het anders ziet dan de oorspronkelijk oordelende klassenraad. Het volstaat op het eerste gezicht dat zij als delibererend orgaan in hoger beroep motiveert hoe zij het zelf ziet en wat háár ertoe brengt op grond van de voorliggende gegevens de uiteindelijk toegekende evaluatiebeslissing te nemen.

Waar de regelgeving zoals de voorliggende – artikel 123/12 van de Codex Secundair Onderwijs – in een dergelijke administratieve beroepsprocedure heeft voorzien, moet de indiener van het beroep er wel op kunnen rekenen dat zijn beroepsschrift door de beroepsinstantie zorgvuldig wordt onderzocht en dat zij, ingeval zij meent tot hetzelfde oordeel te moeten komen als in de beslissing waarvan beroep, voor de verwerping van de aangevoerde beroepsargumenten goede redenen heeft. In sommige gevallen, meer bepaald als het gaat om een specifieke, gewichtige grief van de beroepsindiener, zullen die redenen zelfs uitdrukkelijk in de beroepsbeslissing dienen te worden weergegeven. In beginsel immers mag van een zorgvuldig handelende beroepsinstantie worden verwacht dat zij in haar beslissing formeel aandacht besteedt aan de wezenlijke en fundamentele grieven van de beroepsindiener en dat zij hem aldus de antwoorden geeft die laten verstaan waarom zijn beroep wordt verworpen.

De Raad van State bevestigt met andere woorden ook met betrekking tot de nieuwe verhaalmogelijkheid bij de beroepscommissie zijn vroegere rechtspraak dat het bestaan en de zin van een beroepsprocedure vereist dat de motivering er blijk van geeft dat de bezwaren van de leerling daadwerkelijk in overweging zijn genomen en in de nieuwe beoordeling zijn betrokken, dat de leerling begrijpt waarom die argumenten de beroepscommissie niet konden overtuigen en dat ten minste een uitdrukkelijke repliek volgt op de vragen die voor de leerling blijkens zijn beroepsschrift van wezenlijk belang zijn en die, mochten ze terecht zijn gesteld, mogelijk tot een voor de leerling gunstiger resultaat leiden.

22. Verzoeker heeft van de oorspronkelijk delibererende klassenraad, en thans opnieuw van de beroepscommissie, een oriënteringsattest C gekregen. Zijn enige onvoldoende jaartotaal behaalde hij voor het vak wiskunde. Voor de andere vakken was hij geslaagd, zijn globale resultaat is 63%.

Die vaststellingen brachten de Raad van State ertoe, in de procedure die resulteerde in arrest nr. 228.406 van 18 september 2014, verzoeker bij te vallen, als hij stelt uit de motiveringsplicht in samenhang met de door hem aan-

gevoerde bepalingen van het organisatiebesluit van 19 juli 2002 de verplichting af te leiden voor de klassenraad in een geval waarbij de leerling slechts voor één vak een jaartekort optekent, extra zorgvuldig te werk te gaan en bij het toekennen van een C-attest de zeer specifieke redenen in de motivering van zijn beslissing op te tekenen. Deze specifieke redenen kunnen te vinden zijn in de omvang van het tekort en in de aard van het vak zelf, bijvoorbeeld wegens zijn aandeel in de totale studie, wegens zijn belang voor de gekozen richting of wegens specifieke kunde die het bedoelde opleidingsonderdeel wil en moet uittesten.

Wat in voormeld arrest is overwogen met betrekking tot de klassenraad geldt onverkort, zo lijkt, voor de beroepscommissie: het vak wiskunde is het enige vak waarvoor een tekort valt op te tekenen; de overige cijfers, slaagcijfers zijnde, lijken geen beslissing tot falen te kunnen onderbouwen; de attestering lijkt bijgevolg enkel op het tekort voor wiskunde gesteund te kunnen worden.

Aldus rust op de beroepscommissie een versterkte motiveringsplicht.

23. In de motivering van de bestreden beslissing zet de beroepscommissie thans onder meer uiteen dat verzoeker op het einde van het jaar in het algemeen een behoorlijk resultaat behaalt waarbij voor verschillende vakken ook een stijgende lijn te constateren is: het tekort op het proefwerk met Kerstmis voor toegepaste chemie 46% en Frans 49% haalt verzoeker op in het tweede semester. Er rest in juni uiteindelijk één tekort over de hele lijn voor het vak wiskunde. De beroepscommissie stelt dat deze werkijsver van verzoeker jammer genoeg niet in het gehoopte resultaat resulteert dat voldoende garantie geeft om succesvol een zesde jaar TW af te ronden.

Vervolgens plaatst de beroepscommissie als volgt het vak wiskunde “in de bredere context van de studierichting TW”:

“Dat de beroepscommissie de beslissing van het C-attest handhaaft, vertrekt bij het vak wiskunde maar is niet uitsluitend omwille van het ene vak

dat we geïsoleerd zouden bekijken. Het vak wiskunde en de daaraan gekoppelde resultaten bekijken we in een bredere context van de studierichting techniek wetenschappen.

Deze studierichting stoelt op 4 richtingsvakken m.n. wiskunde (6 lessen/week), toegepaste fysica (5 lessen/week), toegepaste chemie (6 lessen/week) en toegepaste biologie (3 lessen/week). Deze 4 vakken zijn complementair waarbij het belang en de kennis van de wiskunde voor toegepaste fysica en toegepaste chemie duidelijk aantoonbaar is.

De beslissing van de delibererende klassenraad is tot stand gekomen vanuit een totaalblik op de studierichting TW met zijn 4 componenten (richtingbepalende vakken). We hebben de lesinhouden van de richtingbepalende vakken bekeken en ons de vraag gesteld in welke mate wiskunde daarin noodzakelijk is en tevens gekeken naar het kwantitatieve aandeel van de wiskunde in die 3 andere componenten. We hebben dit gedaan voor het 5de jaar en voor het 6de jaar van deze studierichting.

Voor het 5de jaar – het schooljaar 2013-2014 – zien we nog niet meteen de nefaste invloed van het gebrek aan wiskundige kennis in toegepaste chemie en toegepaste fysica in het totaalcijfer van die vakken. Toch blijkt uit een analyse van de proefwerken dat Raf voor het wiskundig onderdeel ervan wel onvoldoende scoort en fundamentele basisfouten maakt.

Volgende informatie geven we hier in een kanttekening mee.

In het vak toegepaste fysica

In het 5de jaar worden wiskundige kennis /vaardigheden en technieken gebruikt in de lessen mechanica, elektriciteit en magnetisme.

- eerste en tweede graadsvergelijkingen oplossen
- rekentechnieken (verschillende formules combineren om de gevraagde grootte te berekenen)
- vectoren optellen, samenstellen, projecteren op assen
- goniometrische formules in een rechthoekige driehoek toepassen (cosinus, sinus, tangens)

Bij het Kerstexamen toegepaste fysica: mechanica behaalde punten op het theorie-examen (zonder labo): 59,2 %: geslaagd

Twee opmerkingen daarbij:

Opmerking 1

Bij een foutenanalyse valt op dat Raf 30% van zijn punten verloor bij rekenvragen.

- geen antwoord op een vraag: Los analytisch op....
- eenzelfde formule komt op eenzelfde bladzijde een keer fout een keer juist voor
- bij het rekenen met formules worden foutieve substituties uitgevoerd
- formules in een rechthoekige driehoek worden fout gebruikt

Opmerking 2

Alle te studeren leerstof komt terug in de leerplandoelstellingen van de 2de graad in de richting Industriële Wetenschappen (leerplan D2013/7841/007). Voor Raf ging het hier dus om herhaalde leerstof.

In het vak toegepaste chemie

- Raf maakt hier heel eenvoudige rekenfouten bij het berekenen van bv. formele ladingen en oxidatiegetallen : '6 - 7 = -1' waar Raf gewoon '1' schreef.

- Bij het oplossen van inzichtvragen loopt het ook mis. Raf weet niet hoe hij moet starten. Hij moet vertrekken vanuit de gegevens om zo stap voor stap tot een oplossing te komen. Het analyseren van de gegevens en hoe je daaruit tot de oplossing komt, lukt moeilijk. In de les blijft hij de hele tijd naar zijn blad/oefeningen staren. Als de leerkracht niet naar hem toe gaat, kan hij niet beginnen. Op het proefwerk labo werden dezelfde experimenten gebruikt als in de les waarbij ze dan dezelfde berekeningen moeten doen, maar met andere waarden. Ook hier laat Raf zijn blad blanco.

- Het oplossen van een vergelijking: ondanks dat dit bijna altijd op dezelfde manier werd gedaan waarbij uit de vergelijking de x moest gehaald worden om een bepaalde concentratie te berekenen, maakte Raf vaak fouten en slaagde hij er niet in om de x te bepalen.

Conclusie voor het 5de jaar

Voor 3 wetenschapsvakken realiseert Raf in het geheel bekeken op voldoende wijze de leerplandoelstellingen. Voor het vak wiskunde is dat niet het geval, en dit over de hele lijn. Het lijkt in een eerste oogopslag alsof we ons door dit ene tekort hebben laten leiden. Toch kijken we breder. Bovenstaand analyseerden we het belang van wiskundig inzicht voor het 5de jaar. Vervolgens stelden we de vraag in welke mate Raf beschikt over voldoende wiskundige kennis en vaardigheden om op een verantwoorde manier 6TW te starten.

We kijken dus breder dan het vak wiskunde alleen. Daartoe zet ons ook de APR3 aan waarin deze richtlijnen geeft rond de deliberatievraag en de deliberatiehouding.

[volgt een citaat uit de APR3 met betrekking tot de prospectieve benadering bij de deliberatie]

Voor het zesde jaar

In functie van de prospectieve benadering beraadde de klassenraad zich uiteraard over de slaagkansen in het 6de jaar. Nagegaan werd in welke mate wiskundig inzicht een rol speelt in toegepaste fysica en toegepaste chemie van het 6de jaar.

In het vak toegepaste fysica

De theoriecursus toegepaste fysica in 6TW is vrij uitgebreid. De hoeveelheid leerstof is groter dan in het 5de jaar. Het lestempo ligt hoger en er worden heel wat wiskundige technieken gebruikt. Hieronder zijn voor elk leerstofonderdeel de wiskundige technieken/ vaardigheden/ kennis opgesomd die daarbij gebruikt worden. Tussen haakjes staat de leerstof vermeld die uit het 5de jaar TW moet gekend en toegepast worden.

1. Eenparig Cirkelvormige Beweging -Middelpuntzoekende kracht

- eerste en tweede graadsvergelijkingen oplossen
- rekentechnieken (verschillende formules combineren om de gevraagde grootte te berekenen)
- vectoren optellen, samenstellen, projecteren op assen

- goniometrische formules in een rechthoekige driehoek toepassen (cosinus, sinus, tangens)

2. Harmonische trillingen en golven

- harmonische functies (vorm $x(t) = A \cdot \sin(\omega \cdot t + \phi_0)$) (5de jaar)
- afgeleiden (kettingregel) (5de jaar)
- nulpunten vinden van een harmonische functie = goniometrische vgl. Oplossen (5de jaar)
- elementen van een harmonische functie kunnen terugvinden uit een fasorendiagram
- functie met twee onbekenden kunnen interpreteren
- logaritmische functies + eigenschappen kunnen toepassen bij geluidsgolven (dB) (5de jaar)
- grafieken interpreteren

3. Wisselstromen-spanningen

- harmonische functies (vorm $x(t) = A \cdot \sin(\omega \cdot t + \phi_0)$) (5de jaar)
- formules van Simpson kunnen toepassen (5de jaar)

4. Elektromagnetische golven

- goniometrische formules in een rechthoekige driehoek toepassen (cosinus, sinus, tangens)
- rekentechnieken (verschillende formules combineren om de gevraagde grootte te berekenen)

5. Kernfysica

- rekentechnieken (verschillende formules combineren om de gevraagde grootte te berekenen) – exponentiële functies
- logaritmische functies – natuurlijke logaritme (5de jaar)
- eigenschappen van logaritmische functies en afgeleide berekenen (5de jaar)

6. Elektronica-halfgeleiders

In het vak toegepaste chemie

Naast het onderdeel koofstofchemie komen hierin heel wat basisvaardigheden uit de wiskunde aan bod m.n.

- berekeningen maken
- onbekende zoeken
- vergelijkingen opstellen en daaruit bepaalde waarden zoeken.

Telkens wordt er in deze oefeningen gevraagd om vanuit de gegevens te vertrekken en stap voor stap tot het gevraagde te komen. Hieronder wordt dit geconcretiseerd:

- Reacties met neerslagvorming: Berekenen hoeveel van een stof nodig is, vooraleer die zal neerslag. Of omgekeerd er is gegeven dat een bepaalde stof neerslaat, hoeveel stof is er toegevoegd. En hierbij dan ook nog de invloed van de pH, de aanwezigheid van andere ionen.
- De neerslagtitratie: Men wil een stof laten neerslaan, hoeveel heeft men er van nodig. Mengsels oplossen en mbv titratie bepalen hoeveel van een stof aanwezig is in dat mengsel.
- Titraties met EDTA: Bepalen hoeveel calciumcarbonaat aanwezig is in een eierschaal. Zelfde soort vraagstukken van bepaalde gegevens die gegeven zijn en daaruit iets anders zoeken.

- Redoxreacties: Berekenen van de oxidatietrap, rekening houden met aantal atomen, en elektronen.
- Labo Complexometrische titratie: bepaling van hardheid van water
- Labo permanganometrie: bepaling van gehalte Fe^{2+}

Algemene conclusie bij punt II

Onze beslissing is enerzijds gefundeerd op een terugblik nl. op de vaststelling dat de leerplandoelen voor het vak wiskunde niet gerealiseerd zijn en dit absoluut noodzakelijk is omdat ze in functie staan van de richtingsvakken in het 6de jaar (toegepaste fysica en toegepaste chemie) waarbij de leerplandoelen van die vakken precies die wiskundige kennis eisen.

En onze beslissing is dus tegelijkertijd georiënteerd door een blik naar de toekomst vanuit onze totaal kijk op Raf m.n. hij is een leerling die in het schooljaar 2013-2014 alles gegeven heeft voor het vak wiskunde. Hij kon dit doen omdat de lesinhouden voor het vak toegepaste fysica in 5TW voor hem bekend (herhaling) waren vanuit 4IW. Hij moest daarom voor dat vak minder inspanningen leveren en dat maakte het hem mogelijk zich volledig op wiskunde te concentreren. Met het oog op het 6de jaar zal niets nog herhaling zijn en bovendien hebben een aantal richtingsvakken een veel wiskundigere insteek dan in het 5de jaar. Vermits hij de basis voor wiskunde nu niet bezit – ondanks de bijlessen en de vele inspanningen die hij leverde – en men in het 6de jaar deze vakken geeft vanuit de veronderstelling dat de leerling deze basiskennis bezit, zal hij van bij de aanvang bijzonder grote moeilijkheden ervaren.

Zoals eerder gezegd trekken we de werkkijver en motivatie dus zeker niet in twijfel, jammer genoeg resulteert dit niet in het gehoopte resultaat dat voldoende garantie geeft om succesvol een 6de jaar TW af te ronden.

Bovendien is er in 6TW voor elke leerling de verplichte geïntegreerde proef (GIP) die hij zal moeten realiseren. Deze GIP zal ook moeten aansluiten bij de richtingbepalende vakken. De realisatie hiervan vraagt veel onderzoek- en studiewerk en dit eist heel wat extra tijd van leerlingen, surplus bij de lessen en taken die gekoppeld zijn aan het curriculum van 6TW.

Eén van de pijlers uit het opvoedingsproject van onze school is dat we de persoonsvorming van de leerling centraal stellen en dat we een bijdrage willen leveren om deze persoonsvorming mee tot ontwikkeling te brengen. Uitdaging, jonge mensen optillen tot waar ze kunnen komen, is daarin uitermate belangrijk. Aandacht geven aan de totale persoonsontwikkeling is ook respect ontwikkelen voor de eigen grenzen en dit op diverse manieren. Voor Raf ziet de delibererende klassenraad perspectieven in een wetenschappelijke richting die minder wiskundig is en daarom dat de KR Farmaceutisch technisch assistent had geadviseerd. Het opvoedingsproject zoekt naar een evenwicht tussen intellectuele uitdaging en zoeken naar de studierichting die bij de leerling zijn mogelijkheden past. Ontwikkeling krijgt de meeste kansen binnen een ruimte waar groeikansen en mogelijkheden in evenwicht aanwezig zijn.”

24. In deze beslissing leest de Raad op het eerste gezicht dat de beroepscommissie erkent dat verzoeker een behoorlijk globaal resultaat heeft behaald en dat zijn resultaten in stijgende lijn zijn gegaan voor een aantal vakken. De commissie plaatst het falen voor wiskunde in een bredere context evenwel. Zij wijst erop dat wiskunde een richtingvak is van zes lesuren en dat het voor dit vak niet bereikt hebben van de leerdoelstellingen een significant obstakel vormt voor het volgende jaar. Zij redeneert dat, gelet op al de inspanningen die verzoeker het afgelopen jaar al heeft moeten leveren om dit resultaat te behalen – waarvoor zij waardering uitspreekt – en gelet op de bijkomende inspanningen voor onder meer GIP, het niet redelijk is te verwachten dat verzoeker dit kan ophalen. Zij merkt op dat vaardigheden voor wiskunde complementair zijn voor andere vakken en geeft daarbij toelichting. Zij stelt vast dat, hoewel er voor de andere vakken in het afgelopen schooljaar slaagcijfers zijn, detailanalyse wel bevestigt dat verzoeker in bepaalde deelvaardigheden dezelfde tekorten vertoont als het geval is voor wiskunde. Zij somt ook op in welke mate in vakken van het zesde jaar wiskundige kennis uit het vijfde jaar, die verzoeker niet onder de knie heeft, terugkeert. Vervolgens redeneert de commissie dat die tekortkomingen, samen genomen met het jaartekort voor wiskunde, haar tot de conclusie brengt dat verzoeker niet de vereiste basis bezit en van bij aanvang in het volgende jaar bijzonder grote moeilijkheden zal ervaren. De commissie neemt daarbij in rekening dat de leerstof van het vijfde jaar die verzoeker wel de baas kon, deels herhaling was van het vierde jaar terwijl de vakken van het laatste jaar een grotere wiskundige insteek hebben.

25. Anders dan verzoeker, kan de Raad van deze motivering op het eerste gezicht niet stellen dat het C-attest uitsluitend ondersteund wordt door de onvoldoende cijfers voor het vak wiskunde. Er wordt immers ook gekeken, zo lijkt, naar andere vakken en naar de implicaties van de tekorten voor het volgende studiejaar, dit alles concreet betrokken op de persoon van de leerling.

Verzoeker merkt terecht op dat zijn andere vakken met slaagcijfers zijn beloond. Kunnen slaagcijfers inderdaad niet uit zichzelf de beslissing funderen dat een leerling het schooljaar niet met vrucht heeft beëindigd, dan lijkt

niet uitgesloten te zijn dat een beroepscommissie vaststellingen over de prestatie van die leerling bij deelaspecten van de bedoelde vakken betreft ter ondersteuning of aanvulling van de elders vastgestelde tekorten. Aannemen dat een evaluatiebeslissing negatief mag uitvallen zelfs bij één enkel tekort mits dit extra zorgvuldig en specifiek wordt gemotiveerd, sluit in dat die motivering onder meer gezocht wordt bij de prestaties voor andere, bij definitie met slaagcijfers bekroonde vakken.

Hiervóór heeft de Raad in herinnering gebracht dat de specifieke redenen om een leerling met slechts één tekort niet geslaagd te verklaren te vinden kunnen zijn in de omvang van het tekort en in de aard van het vak zelf, bijvoorbeeld wegens zijn aandeel in de totale studie, wegens zijn belang voor de gekozen richting of wegens specifieke kunde die het bedoelde opleidingsonderdeel wil en moet uittesten. In de voorliggende zaak heeft verzoeker 37% voor wiskunde (DWS1 27%; PW1 31%; DWS2 46%; PW2 39%; jaartotaal 37%), wat moeilijk anders dan een omvangrijk en continu tekort genoemd kan worden, gaat het om één van de richtingbepalende vakken en heeft de beroepscommissie uiteengezet welke betekenis het vak heeft, evenals de geconstateerde tekortkomingen, voor de in het erop volgende jaar te onderwijzen vakken.

De beroepscommissie lijkt ook terecht zijn beoordeling toekomstgericht of ‘prospectief’ uit te oefenen. Luidens artikel 38 van het organisatiebesluit beëindigt een leerling het eerste jaar van de derde graad met vrucht “indien hij in voldoende mate de doelstellingen die in het leerplan zijn opgenomen heeft bereikt en aldus bekwaam wordt geacht zijn studies voort te zetten in het volgend leerjaar”. Of de leerling bekwaam geacht mag worden zijn studies voort te zetten is *prima facie* een onderdeel van de deliberatievraag. Verzoeker acht een inschatting van zijn slaagkansen hypothetisch, maar hij komt er niet toe de wel degelijk concrete argumentatie van het ‘prospectieve’ gedeelte van de motivering te ontcrachten, die anders dan verzoeker stelt lijkt te steunen op specifieke en objectieve gegevens over de vakken van het zesde jaar die zijn gerelateerd aan de kennis waarover verzoeker thans niet beschikt. De enige tegenindicatie die hij

geeft is het resultaat van recente testen voor wiskunde. Daargelaten dat een eerste test in een schooljaar vaak slechts de herhaling is van de leerstof van het vorige jaar – een gissing, want verzoeker geeft zelf geen toelichting – kan zo een toets bij aanvang van het jaar, over dan noodzakelijk nog maar een klein leerstofonderdeel hoe dan ook bezwaarlijk als bewijs dienen voor welke stelling ook.

26. Verzoeker betreft een eventuele dyscalculie en relationele problemen bij zijn betoog. Deze kunnen mogelijk zijn slechte resultaten verklaren, maar maken ze er niet beter op. Of die beide elementen betekenen dat de resultaten niet representatief zijn en eventueel tot bijkomende proeven moesten leiden of de commissie anders tegen de punten moest laten aankijken, zijn vragen die reeds in het tweede en het derde middel werden onderzocht en afgewezen.

27. Een bij veronderstelling door de commissie onoordeelkundig gegeven advies over de te volgen studierichting Farmaceutisch technisch assistent lijkt geen motief voor het C-attest zelf en kan niet ertoe leiden, zo lijkt, de resultaten in gunstige zin bij te stellen.

28. Gewis valt niet uit te sluiten dat een andere beroepscommissie op basis van dezelfde gegevens mogelijk tot een ander en voor verzoeker gunstiger oordeel zou komen, maar de Raad is niet zo een beroepscommissie en kan verzoeker niet behoeden voor strenge, enkel voor onwettige beoordelingen.

29. Het eerste middel is niet ernstig.

E. Besluit

30. Er is niet voldaan aan één van de voorwaarden gesteld in artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State die cumulatief vervuld moeten zijn wil een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid worden toegewezen.

BESLISSING

1. De Raad van State verwierpt de vordering.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, begroot op een rolrecht van 200 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 16 oktober 2014, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
bijgestaan door	
Vera Wauters,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Vera Wauters

Geert Van Haegendoren